SOK-yhtymä

Osavuosikatsaus 1.1.–30.6.2016

Toimintaympäristön kehitys

Kolmen taantumavuoden jälkeen Suomen talous pääsi vihdoin loivaan 0,2 prosentin kasvuun vuonna 2015. Kasvu on jatkunut maltillisena myös vuoden 2016 alkupuolella. Vaikka käänne on tapahtunut, kansantuote on edelleen noin viisi prosenttia alhaisempi kuin ennen vuoden 2008 finanssikriisiä.

Taantuman taittuminen on perustunut yksityisen kulutuksen kasvuun. Alhainen inflaatio, matala korkotaso ja reaalipalkkojen hienoinen nousu ovat ruokkineet erityisesti kestokulutushyödykkeiden ja palvelujen kulutusta. Kestävämpi terveen talouden perusta edellyttäisi myös viennin ja investointien kasvua. Vientiteollisuudella on kuitenkin mennyt edelleen odotuksia heikommin, eikä siitä ole ollut kasvun veturiksi.

Vähittäiskaupan myynnin määrä, joka pieneni vuosina 2014 ja 2015, kohosi lievään puolen prosentin kasvuun tämän vuoden kahdella ensimmäisellä neljänneksellä. Päivittäistavarakaupassa neljä vuotta jatkuvasti laskenut myynnin määrä on alkuvuodesta 2016 kääntynyt nousuun.

Talouden pitkä taantuma ja kaupan digitalisaatio ovat koetelleet erityisesti tavarataloja ja käyttötavaroiden kauppaa. Valopilkkuina ovat olleet kodintekniikka ja urheiluvälineet. Näillä toimialoilla myynnin määrät ovat taantumankin aikana kasvaneet vuodesta toiseen reippaasti. Sama koskee apteekki-, terveydenhuolto- ja kosmetiikkatuotteita.

Tänä vuonna Suomen talouden ennustetaan kasvavan noin yhden prosentin. Kasvuvauhti pysyttelee tällä maltillisella tasolla ja pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella myös vuonna 2017.

Vienti lähtee tämänhetkisten arvioiden mukaan selkeämpään nousuun vasta vuonna 2017, joten talouden kasvua tukee edelleen yksityinen kulutus. Se säilynee suhdannetilanteeseen nähden kohtuullisena vielä kuluvana vuonna. Kuluttajien luottamus niin Suomen kuin oman taloudenkin nousuun on parantunut. Yksityisen kulutuksen ennakoidaan kohoavan kuluvana vuonna noin prosentilla.

Vähittäiskaupan luottamus myynnin kasvuun on vahvistunut kevään ja kesän kuluessa. Alan luottamusindikaattori on noussut pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Kulutusjuhlia ei kuitenkaan ole odotettavissa lähivuosinakaan, sillä kotitalouksien ostovoima kehittyy vaatimattomasti. Maltilliset palkkaratkaisut, palkansaajien maksamien työvoiman sivukulujen nosto ja lomarahojen leikkaaminen vaikuttavat negatiivisesti kotitalouksien ostovoimaan. Lähialueilla Venäjän taloudessa on merkkejä paremmista ajoista, mutta kotitalouksien ostovoima pysynee heikkona vielä pitkään.

S-ryhmän kehitys 1.1.–30.6.2016

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti tammi-kesäkuussa oli 5 336 miljoonaa euroa, jossa on 1,7 prosenttia kasvua edelliseen vuoteen verrattuna.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	**Milj. €**	**+/- % ed.v.**
Prisma*	1 655	+2,9
S-market	1 629	+5,5
Sale ja Alepa	478	+1,8
Muu marketkauppa	2	-4,6
Marketkauppa yhteensä*	3 764	+3,8
Rautakauppa	93	-3,2
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	735	-6,6
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	136	-1,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	376	-1,5
Auto- ja autotarvikekauppa	175	+12,3
Maatalouskauppa	49	-12,9
Muut	8	+2,4
S-ryhmä yhteensä*	**5 336**	**+1,7**

*Sisältää lähialueiden (Baltia ja Pietari) vähittäismyynnin.

S-ryhmässä oli kesäkuun lopussa 1 647 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 644 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä 30.6.2016 oli 20 ja paikallisosuuskauppojen kahdeksan.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi tammikesäkuussa 38 398 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli kesäkuun lopussa 2 246 459. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 171 miljoonaa euroa.

Taloudellinen kehitys

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankinta- ja valikoimapalvelut.

Liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Baltian alueella ja Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellinen kehitys 1.1.–30.6.2016

SOK-yhtymän liikevaihto 1.1.–30.6.2016 oli 3 466 miljoonaa euroa, jossa on 1,0 prosenttia kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

SOK-yhtymän liikevoitto oli 13,5 miljoonaa euroa (4,7 milj. €). Muiden kulujen karsimisen ansiosta liikevoitto kehittyi positiivisesti edellisvuoteen nähden. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 6,3 prosenttia (7,3 %) eli 220 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat seuraavat tunnusluvut.

SOK-yhtymä	**30.6.16**	**30.6.15**	**31.12.15**
Liikevaihto, milj. €	3 466	3 432	7 038
Liikevoitto, milj. €	13,5	4,7	11,1
Liikevoitto, %	0,4	0,1	0,2
Oman pääoman tuotto, %	1,9	1,6	0,1
Omavaraisuusaste, %	39,2	41,7	37,0

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liiketulosta.

	Liikevaihto	**± %**	**Liiketulos**	**Muutos**
	milj. €	**ed. v.**	**milj. €**	**milj. €**
Marketkauppa	198	-13,2	-13,4	+1,0
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	121	-2,8	+6,9	+3,5
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 148	+2,2	+0,5	-0,2
Kiinteistöliiketoiminta	41	+1,4	+9,0	+0,9
Pankkitoiminnan tulos			+5,6	+0,7
Sisäiset eliminoinnit ja muut	-46	-3,5	+0,5	+2,0
SOK-yhtymä yhteensä	**3 463**	**+1,0**	**+9,1**	**+8,0**

Rahoitus

SOK-yhtymän rahoitustilanne on jatkunut erinomaisena alkuvuoden ajan. SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat kesäkuun lopussa -17,4 miljoonaa euroa (-75,5 milj. €) ja velkaantumisaste (gearing) -2,7 prosenttia (-11,8 %). SOK-yhtymän omavaraisuusaste oli 39,2 prosenttia (41,7 %).

SOK-yhtymällä oli kesäkuun lopussa likvidejä varoja 173,2 miljoonaa euroa (164,8 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättömänä 60,0 miljoonan euron (180,0 milj.€) määräiset pitkäaikaiset sitovat luottolimiitit sekä 57,0 miljoonan euron (17,0 milj. €) määräiset tililimiitit.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat eli investoinnit käyttöomaisuuteen olivat vuoden ensimmäisellä puoliskolla 50,4 miljoonaa euroa (33,7 milj. €). Investoinneista merkittävä osa liittyi logistiikka- ja terminaalikiinteistöihin sekä tietojärjestelmiin. Lisäksi investoitiin kotimaan matkailu- ja ravitsemiskauppaan sekä hankittiin Radisson Blu Espoon kiinteistö.

Pysyvien vastaavien realisoinnit katsauskaudella olivat 33,5 miljoonaa euroa (19,6 milj. €). Pysyvien vastaavien realisoinnit koostuivat osake- ja kiinteistömyynneistä, joista suurin oli Hankkija Oy:n osakkeiden viimeinen maksuerä, joka on tuloutettu IFRS:n mukaan tilikaudella 2013.

Henkilöstö

SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä oli katsauskauden 1.1.–30.6.2016 aikana 5 629 henkilöä (1–6/2015: 8 085).

Kesäkuun lopussa SOK-yhtymän henkilömäärä oli 6 604, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 377 (21 %) ja tytäryhtiöiden henkilöstöä 5 227 (79 %) henkilöä. Ulkomailla yhtymän henkilöstöstä työskenteli katsauskauden lopussa 3 225 (49 %) henkilöä.

Edellisen vuoden loppuun verrattuna SOK-yhtymän henkilömäärä väheni 580 henkilöllä (8 %). Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna henkilömäärä on vähentynyt 2 133 henkilöllä (24 %).

SOK-yhtymän henkilömäärä vähentyi katsauskauden aikana toiminnan tehostamisen ansiosta sekä Inex Partners Oy:n logistiikkatyöntekijöiden siirtyessä suurelta osin konsernin ulkopuolisen yhtiön palvelukseen syyskuussa 2015 ja helmikuussa 2016.

Liiketoiminta-alueiden kehitys

Marketkauppa

Marketkauppa käsittää Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on viisi Prisma-yksikköä Tallinnassa sekä kaksi yksikköä Tartossa ja yksi Narvassa. Latvian Riiassa on toiminnassa neljä Prismaa, kun toukokuun lopussa 2016 suljettiin yksi yksikkö vuokrasopimuksen päätyttyä. Liettuan Vilnassa sijaitsee kaksi Prismaa, samoin Kaunasissa. Pietarissa on toiminnassa 17 Prismaa.

Marketkaupan liikevaihto oli 198 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 13 prosenttia, mikä johtui pääosin Venäjän yhtiön liikevaihdon laskusta. Liikevaihdon laskua Pietarissa selittää toukokuussa ja elokuussa 2015 suljetut kaksi yksikköä. Marketkaupan liiketulos oli hieman edellisvuotta parempi. Marketkaupan investoinnit olivat 0,9 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli kaluston korvausinvestointeja.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa alkuvuonna 2016 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Sokotel Oy:n liikevaihto laski edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 3,9 prosenttia. Liikevaihdon lasku johtui Break Sokos Hotel Caribian liiketoiminnan myynnistä loppuvuonna 2015. Vertailukelpoisesti Sokotelin liikevaihto kasvoi 1,0 prosenttia. Matkailu- ja ravintolakaupan kysyntätilanne on kehittynyt suhteellisen positiivisesti alkuvuoden aikana, ja saman kehityksen uskotaan jatkuvan myös loppuvuonna. Sokotel Oy:n liiketulos parani edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta sekä liikevaihdon kehityksen että tuottavuusohjelman ansiosta.

Tallinnassa hotellitoimintaa harjoittava AS Sokotel onnistui kasvattamaan selvästi markkinaosuuttaan alkuvuonna, ja sen liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 10,3 prosenttia. AS Sokotelin liiketulos oli edellistä vuotta parempi, vaikka kustannustaso on nopeassa nousussa.

Hotellitoimintaa Pietarissa harjoittavan OOO Sokotelin euromääräinen liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 2,2 prosenttia. Ruplina liikevaihto kasvoi 15,6 prosenttia. OOO Sokotelin liiketulos oli hieman edellistä vuotta parempi.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan alkuvuoden 2016 investoinnit olivat yhteensä 3,8 miljoonaa euroa, ja ne kohdistuivat yksiköiden uudistuksiin. Näistä Suomeen investoitiin noin 3,4 miljoonaa euroa ja lähialueille 0,4 miljoonaa euroa.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintapalveluista, Inex Partners Oy:n tuottamista logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä SOK-yhtymän pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuotetuista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista sekä hallintopalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihto oli 3 148 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi edellisvuoden vertailukelpoiseen liikevaihtoon verrattuna 2,2 prosenttia. Hankinta- ja palvelutoiminnan liiketulos oli hieman edellisvuotta heikompi.

Hankinta- ja palvelutoiminnan alkuvuoden 2016 investoinnit olivat yhteensä 10,1 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin tietojärjestelmähankinnoista.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- sekä kiinteistöpalvelutuotoista. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto oli 41 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edellisvuoden vertailukelpoiseen liikevaihtoon 1,4 prosenttia. Kiinteistöliiketoiminnan liiketulos oli hieman edellisvuotta parempi sekä selvästi voitollinen.

Kiinteistöliiketoiminnan alkuvuoden 2016 investoinnit, yhteensä 35,6 miljoonaa euroa, olivat pääosin logistiikka- ja terminaalikiinteistöihin liittyviä investointeja. Lisäksi hankittiin Radisson Blu Espoon kiinteistö.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankki-konsernin toimintoja keskitettiin ja yhtiörakennetta yksinkertaistettiin alkuvuoden aikana. Maaliskuun alussa FIMin välitys- ja säilytyspalvelut sekä arvo-osuustilit siirrettiin S-Pankkiin. Kesäkuussa S-Pankki osti loput FIM Oyj:n osakekannasta ja S-Pankin hallitus hyväksyi sulautumissuunnitelman, jonka mukaisesti FIM Oyj fuusioidaan S-Pankkiin loppuvuoden 2016 aikana.

Alkuvuoden merkittävin tuoteavaus oli ABC-ketjun kanssa yhteistyössä lanseerattu mobiilitankkauspalvelu, jossa polttonesteen maksaminen tapahtuu älypuhelimella.

S-Pankin talletuskanta oli kesäkuun lopussa 4 483,0 miljoonaa euroa (4 088,0 milj. €) ja antolainauskanta 3 156,1 miljoonaa euroa (2 717,6 milj. €). S-Pankki-konsernin vakavaraisuus oli 15,1 prosenttia (14,3 %). S-Pankki-konsernin liiketulos oli kesäkuun lopussa 15,4 miljoonaa euroa (12,2 milj. €). SOK-yhtymän omistusosuutta (37,5 %) vastaava IFRS-oikaistu osuus tilikauden tuloksesta oli 5,6 miljoonaa euroa. S-pankin tulokseen vaikutti voimakkaasti osakkeiden myynnistä johtunut kertaluonteinen voitto.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade -konsernin liikevaihto oli noin 1 947 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edellisvuodesta 4 prosenttia johtuen öljyn maailmanmarkkinahinnan laskusta. Sen sijaan konsernin harjoittaman liiketoiminnan volyymi kasvoi Norjan liiketoiminnan mukaantulon myötä. North European Oil Trade -konsernin koko tilikauden 2016 voiton ennustetaan toteutuvan budjetoidun mukaisena +0,7 miljoonaa euroa. SOK:n omistusosuus North European Oil Trade Oy:stä on 50,77 prosenttia. Osakassopimukseen perustuvan yhteisen määräysvallan johdosta yhtiö käsitellään yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä.

S-Pankin ja North European Oil Trade Oy:n lisäksi muita SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat muun muassa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittava kiinteistörahastoyhtiö Russian and Baltics Retail Properties Ky, pakasteiden hankinta- ja logistiikkapalveluja tuottava SOK:n tytäryhtiön Inex Partners Oy:n osakkuusyhtiö Finnfrost Oy, Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaikutus SOK-yhtymälle oli 7,6 miljoonaa euroa (7,9 milj. €).

Konsernirakenteen muutokset

SOK osti kiinteistöosakeyhtiöt Lempäälän Terminaalin ja Limingan Terminaalin maaliskuussa S-Pankilta. Helmikuussa perustettiin Kiinteistö Oy Pohjanmaan terminaali ja kesäkuussa ostettiin Espoon Radisson Blu -hotellin kiinteistö Kiinteistö Oy Otapuisto. Kiinteistöyhtiö Lohjan Karnaistenkatu 40 myytiin toukokuussa.

Hallinto ja tulevaisuuden näkymät

Hallinto ja hallinnossa tapahtuneet muutokset

SOK:n hallituksen puheenjohtajana vuonna 2016 on toiminut Taavi Heikkilä. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2016 toimineet toimitusjohtaja Heikki Hämäläinen, toimitusjohtaja Tapio Kankaanpää, toimitusjohtaja Hannu Krook, toimitusjohtaja Matti Niemi, toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakko ja toimitusjohtaja Jouko Vehmas. Hallituksen varapuheenjohtajana toimii Matti Niemi. Hallituksesta jäi vuoden 2015 lopussa pois toimitusjohtaja Esko Jääskeläinen.

SOK:n hallintoneuvostoon valittiin huhtikuussa 2016 uudelleen puheenjohtajaksi tuomiorovasti Matti Pikkarainen ja varapuheenjohtajiksi talousneuvos Maija-Liisa Lindqvist ja toimitusjohtaja Antti Määttä.

Tilintarkastajana on tilikaudella 2016 toiminut KHT tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jukka Rajala.

SOK:n pääjohtajan apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa on SOK:n konsernijohtoryhmä. Konsernijohtoryhmään ovat vuoden 2016 aikana kuuluneet S-ryhmän liiketoimintojen ketjuohjauksesta, hankinnasta ja logistiikasta vastaava kenttäjohtaja, pääjohtajan sijainen Arttu Laine, taloudesta ja hallinnosta vastaava johtaja, CFO Jari Annala, henkilöstötoiminnoista vastaava johtaja Susa Nikula, SOK:n liiketoiminnoista vastaava johtaja Jorma Vehviläinen ja asiakkuudesta, viestinnästä ja digitaalisista palveluista vastaava johtaja Veli-Pekka Ääri. Konsernijohtoryhmän sihteerinä on toiminut lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

S-ryhmällä on yhteiset riskienhallintaperiaatteet, joihin SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikka pohjautuu. SOK:n hallitus on käsitellyt ja hyväksynyt riskienhallintapolitiikan, jossa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallintatyö on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti huomioiden strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitsemaan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

SOK:n konsernijohtoryhmä tarkastelee vuosittain S-ryhmän strategisia riskejä, ja SOK:n hallitus vahvistaa riskit. Merkittävimmät S-ryhmän lähiajan riskit ja epävarmuustekijät liittyvät päivittäistavarakaupan kannattavuuden ja kilpailukyvyn sekä käyttötavarakaupan tuloksellisuuden varmistamiseen kaupan alan muutoksessa. Digitalisaatio tuo toimialalle uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämisessä keskeistä on oikea-aikaisuus ja oikea kohdentaminen. Toiminnan tehokkuutta kehitetään mm. uuden päivittäistavarakaupan logistiikkakeskuksen käyttöönotolla sekä isoilla tietojärjestelmähankkeilla. SOK tukee näitä hankkeita aktiivisella ja laaja-alaisella riskienhallinnalla. Sääntelyn muutoksiin liittyvien riskitekijöiden osalta SOK varautuu erityisesti EU:n uuden tietosuoja-asetuksen voimaantuloon. SOK-yhtymän oman liiketoiminnan keskeiset lähiajan riskit liittyvät toimintojen kannattavuuden kehittymiseen erityisesti Baltian maissa ja Venäjällä.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät vastuullisuusriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Uuden vastuullisuusohjelman rakentamisen yhteydessä on tunnistettu olennaiset vastuullisuusteemat ja niihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet sekä merkitys liiketoiminnalle. Merkittävimmät ihmisoikeusriskit ovat globaaleissa hankintaketjuissa tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset sekä mahdolliset puutteet eettisissä toimintavoissa ja läpinäkyvyydessä. Merkittävimmät ympäristönäkökohdat ja niihin liittyvät toimenpiteet kuvataan S-ryhmän vuosikatsauksessa, joka on julkaistu keväällä 2016 osoitteessa vuosikatsaus.s-ryhma.fi.

Loppuvuoden 2016 näkymät

Yleisen taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän toimintojen menestymiselle. Brexitin aiheuttama epävarmuus horjuttaa alkanutta Suomen talouden ja kuluttajien ostovoiman hidasta elpymistä. Venäjän talouden arvellaan pysyvän vuonna 2016 taantumassa vuoden 2015 tavoin. Edellä mainitut seikat aiheuttavat haasteita loppuvuoden tuloskehitykselle.

Liiketoiminnoissa, sekä matkailu- ja ravitsemiskaupassa että marketkaupassa, jo toteutettujen ja edelleen jatkettavien tehostamistoimenpiteiden myötä SOK-yhtymän liiketoimintojen

tulosten ennakoidaan paranevan suhteessa edelliseen vuoteen. Kotimaan matkailu- ja ravitsemiskaupan tulosta rasittaa vuotta 2015 suuremmat investoinnit. Venäjän talouden heikoista näkymistä huolimatta marketkaupan tuloksen odotetaan kokonaisuudessaan paranevan verkostokehityksen ja tehostamistoimenpiteiden seurauksena verrattuna edelliseen vuoteen. Positiivisesta kehityksestä huolimatta lähialueiden operatiivisen liiketuloksen ennakoidaan pysyvän tappiollisena.

Hankinta- ja palvelutoiminnan merkittävimmät riskit lähivuosina liittyvät uuteen päivittäistavaroiden logistiikkakeskukseen Sipoossa. Toiminnan sujuvalla käynnistymisellä Sipoossa kesäkuusta 2016 alkaen ja vanhan logistiikkakeskuksen hallitulla alasajolla Espoossa vaiheittain vuosien 2016–2018 aikana on merkittävä vaikutus hankinta- ja palvelutoiminnalle.

Kaikki liiketoiminta-alueet huomioiden SOK-yhtymän operatiivisen liiketuloksen arvioidaan olevan positiivinen vuonna 2016 ja paranevan suhteessa viime vuoteen.

Helsingissä 18.8.2016

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallitus

Osavuosikatsaus

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015
Liikevaihto	3 465,7	3 431,7
Liiketoiminnan muut tuotot	0,9	1,1
Materiaalit ja palvelut	-3 153,4	-3 086,7
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	-106,1	-131,0
Poistot ja arvonalentumiset	-29,2	-29,9
Liiketoiminnan muut kulut	-171,8	-186,9
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	7,4	6,4
Liikevoitto/tappio	**13,5**	**4,7**
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	-2,4	-1,1
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	0,3	1,7
Tulos ennen veroja	**11,3**	**5,3**
Tuloverot (+/-)	0,6	2,9
Tilikauden tulos	**11,9**	**8,2**
Jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	13,1	9,5
Määräysvallattomien omistajien osuus	-1,1	-1,3
	11,9	8,2

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015
Kauden tulos	11,9	8,2
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi		
Muuntoerot	5,5	9,5
Kurssierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksikköihin	0,8	1,2
Rahavirran suojaukset	1,6	-0,7
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät	0,7	-2,0
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteiseksi		
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappio		
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	8,6	7,9
Kauden laaja tulos	**20,5**	**16,1**
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	21,6	17,5
Määräysvallattomien omistajien osuus	-1,1	-1,3
	20,5	16,1

Konsernitase, IFRS

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
VARAT		
Pitkäaikaiset varat		
Aineelliset hyödykkeet	336,9	318,0
Sijoituskiinteistöt	32,7	34,8
Aineettomat hyödykkeet	56,1	57,9
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	171,6	161,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	94,9	78,2
Laskennalliset verosaamiset	30,1	29,1
Pitkäaikaiset varat yhteensä	**722,3**	**679,8**
Lyhytaikaiset varat		
Vaihto-omaisuus	166,3	163,2
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	556,3	544,9
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,0	32,7
Rahavarat	173,2	249,4
Lyhytaikaiset varat yhteensä	**895,8**	**990,3**
Varat yhteensä	**1 618,1**	**1 670,1**
OMA PÄÄOMA JA VELAT		
Oma pääoma		
Osuuspääoma	172,0	172,0
Sidotut rahastot	21,5	19,6
Kertyneet voittovarat	434,7	419,1
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	**628,2**	**610,7**
Määräysvallattomien omistajien osuus	5,5	5,8
Oma pääoma yhteensä	**633,7**	**616,5**
Pitkäaikaiset velat		
Lisäosuuspääoma		12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	123,8	131,3
Pitkäaikaiset korottomat velat	33,5	28,4
Varaukset	9,9	11,2
Laskennalliset verovelat	12,6	12,2
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	**179,7**	**195,8**
Lyhytaikaiset velat		
Lyhytaikaiset korolliset velat	26,5	26,6
Lyhytaikaiset korottomat velat	88,9	113,7
Ostovelat	683,3	705,2
Varaukset	5,9	7,6
Tilikauden verovelka	0,0	4,6
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	**804,7**	**857,7**
Oma pääoma ja velat yhteensä	**1 618,1**	**1 670,1**

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Viite	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015
LIIKETOIMINTA			
Liiketulos		13,5	4,7
Oikaisut liiketulokseen	(1)	14,3	14,0
Käyttöpääoman muutos	(2)	-59,4	-33,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		**-31,7**	**-14,5**
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		0,0	0,1
Muut rahoituskulut		0,0	-8,3
Muut rahoitustuotot		0,2	21,2
Saadut osingot liiketoiminnasta		0,1	0,1
Maksetut välittömät verot		-4,7	-0,2
Liiketoiminnan rahavirta		**-36,2**	**-1,8**
INVESTOINNIT			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-43,6	-33,7
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		-7,1	
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla		0,2	
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		33,3	19,6
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos		-6,5	-2,5
Saadut osingot investoinneista		0,1	0,8
Investointien rahavirta		**-23,5**	**-15,8**
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		1,2	1,5
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-0,8	-0,1
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		-0,2	0,4
Maksetut korot		0,0	
Saadut korot		1,0	0,8
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		-5,7	-0,3
Lunastettu lisäosuuspääoma		-12,8	
Muut osingot		0,0	0,1
Rahoituksen rahavirta		**-17,3**	**2,4**
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		**-77,0**	**-15,2**
Rahavarat tilikauden alussa		**249,4**	**178,8**
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		**0,7**	**1,2**
Rahavarojen nettomuutos, vähennys		**-77,0**	**-15,2**
Rahavarat kauden lopussa		**173,2**	**164,8**
Oikaisut liikevoittoon	(1)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-0,2	
Poistot ja arvonalentumiset		29,2	29,9
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-14,7	-16,0
		14,3	14,0
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		-7,8	8,0
Vaihto-omaisuuden muutos		-3,1	16,8
Korottomien velkojen muutos		-48,6	-58,0
		-59,4	-33,2

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma								
Milj. €	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Vararahasto	Hallintoneuvoston käyttörahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	**Oma pääoma yhteensä**
Oma pääoma									
1.1.2015	169,4	7,2	18,5	0,0	-20,6	430,0	604,5	2,0	606,5
Kauden laaja tulos		-6,1			-2,8	3,3	-5,6	-2,6	-8,2
Osuuspääoman lisäys	2,6						2,6		2,6
Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa						9,7	9,7	6,5	16,1
Muut muutokset						-0,4	-0,4		-0,4
31.12.2015	**172,0**	**1,1**	**18,5**	**0,0**	**-23,4**	**442,5**	**610,7**	**5,8**	**616,5**
1.1.2016	172,0	1,1	18,5	0,0	-23,4	442,5	610,7	5,8	616,5
Kauden laaja tulos		1,9			6,7	13,1	21,6	-1,1	20,5
Muut muutokset						-4,2	-4,2	0,8	-3,4
30.6.2016	**172,0**	**2,9**	**18,5**	**0,0**	**-16,7**	**451,4**	**628,2**	**5,5**	**633,7**

Lisäosuuspääoma

Milj. €	**30.6.16**	**30.6.15**
Lisäosuuspääoma, pitkäaikainen		12,8

Kesäkuussa 2016 lunastettiin kaikki lisäosuudet niiden nimellisarvostaan 12.750.000,00 eurosta.
Lisäosuudet on mitätöity. Lisäosuuksille maksettiin lunastushetkeen kertynyt ja SOK:n sääntöjen sallima korko.

Osavuosikatsauksen laatimisperiaatteet

Osavuosikatsaus on laadittu IAS 34 Osavuosikatsaukset -standardin mukaisesti. Osavuosikatsaus on laadittu Euroopan unionissa sovellettavaksi hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Osavuosikatsausta laadittaessa on noudatettu 30.6.2016 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Osavuosikatsauksessa on noudatettu samoja laatimisperiaatteita kuin vuoden 2015 tilinpäätöksessä lukuun ottamatta 1.1.2016 voimaan tulleita IAS/IFRS -standardi- ja tulkintamuutoksia. Näillä standardi- ja tulkintamuutosten käyttöönotoilla ei ole ollut olennaista vaikutusta osavuosikatsaukseen.

Kaikki osavuosikatsaustaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja. Mikäli muuta ei ole mainittu, niin osavuosikatsauksen tekstiosassa on suluissa esitetyillä euromääräisillä tuloslaskelman luvuilla viitattu vastaaviin lukuihin vertailukaudelta sekä taseen luvuilla edellisen vuoden tilinpäätökseen.

Osavuosikatsauksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen katsaushetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista.

Osavuosikatsaus on tilintarkastamaton.

Käyvän arvon hierarkia rahoitusvaroista ja -veloista

Milj. €	Käypä arvo 30.6.2016	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	3,8			3,8
Lainasaamiset	64,0		64,0	
Korottomat lainasaamiset	3,1		3,1	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset				
Lainasaamiset	0,2		0,2	
Johdannaisvarat	5,4	4,8	0,7	
Yhteensä	**76,5**	**4,8**	**67,9**	**3,8**
Käypään arvoon arvostetut velat				
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat muilta	1,5		1,5	
Rahoitusleasingvelat	136,2		136,2	
Pitkäaikaiset korottomat velat				
Rahanlaskentapalvelu	26,0		26,0	
Muut korottomat velat	0,8		0,8	
Lyhytaikaiset korolliset velat				
Rahoitusleasingvelat	32,7		32,7	
Lyhytaikaiset korottomat velat				
Johdannaisvelat	5,2	4,8	0,4	
Yhteensä	**202,3**	**4,8**	**197,5**	

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan. Käypien arvojen hierarkian eri tasojen välisten siirtojen ajankohta määritetään raportointikauden lopun mukaisesti.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Nasdaq OMX Stocholm arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Suomen Luotto-osuuskunnan osuudet esitetään tasolla 3 johtuen epätarkkuudesta käyvän arvon määrityksessä. Osuuksien käypä arvo 2,3 miljoonaa (2015: 0,1 miljoonaa) perustuu Suomen Luotto-osuuskunnan alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta. Edellä mainittujen lisäksi taso 3 sisältää noteeraamattomia osakkeita 1,5 miljoonaa (2015: 1,6 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä.

Tapahtumat tasolla 3

Milj. €	2016
Alkusaldo 1.1.	1,6
Suomen Luotto-osuuskunnan osuuksien käyvän arvon lisäys	2,2
Saldo 30.6.	**3,8**

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	Käypä arvo 31.12.2015	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1,6			1,6
Lainasaamiset	51,7		51,7	
Korottomat lainasaamiset	2,7		2,7	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset				
Lainasaamiset	0,9		0,9	
Johdannaisvarat	6,5	5,5	1,0	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset				
Muut saamiset	32,7		32,7	
Yhteensä	**96,2**	**5,5**	**89,1**	**1,6**
Käypään arvoon arvostetut velat				
Lisäosuuspääoma	12,8		12,8	
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Korolliset lainat muilta	1,5		1,5	
Rahoitusleasingvelat	133,0		133,0	
Pitkäaikaiset korottomat velat				
Rahanlaskentapalvelu	23,3		23,3	
Muut korottomat velat	0,9		0,9	
Lyhytaikaiset korolliset velat				
Rahoitusleasingvelat	32,5		32,5	
Lyhytaikaiset korottomat velat				
Johdannaisvelat	5,8	5,5	0,3	
Yhteensä	**209,7**	**5,5**	**204,2**	

Segmentti-informaatio 30.6.2016

SOK-yhtymä soveltaa segmenttiraportoinnissaan IFRS 8 -standardia. Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Operatiivisen tuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolain mukaisia arvostuksia. SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	**198,2**	**121,1**	**3 148,4**	**41,2**		**-45,6**	**3 463,4**
Liiketulos	**-13,4**	**6,9**	**0,5**	**9,0**	**5,6**	**0,5**	**9,1**
Investoinnit	**0,9**	**3,8**	**10,4**	**35,6**		**-0,3**	**50,4**
Realisoinnit	**0,1**	**0,0**	**33,3**	**0,2**			**33,5**
Käyttöpääoma	**9,2**	**3,6**	**-1,9**			**-2,5**	**8,4**

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	3 463,4
Muut erot	2,3
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS	3 465,7
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	9,1
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut	1,1
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	10,2
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-0,1
Varausten vähennykset	0,7
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut sekä muut erät	0,2
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	0,0
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-0,3
Muut oikaisut (IFRS-tulos pl. lask.verojen muutos)	0,6
Jatkuvien toimintojen kauden tulos ennen veroja IFRS	11,3
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Kotimaa	3 245,9
Ulkomaat	219,8
Liikevaihto yhteensä	3 465,7
Marketkauppa	198,2
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	123,0
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 103,3
Kiinteistöliiketoiminta	41,2
Liikevaihto yhteensä	3 465,7
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus	
Kotimaa	361,2
Ulkomaat	64,5
Käyttöomaisuus yhteensä	425,7

Segmentti-informaatio 30.6.2015

SOK-yhtymä soveltaa segmenttiraportoinnissaan IFRS 8 -standardia. Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Operatiivisen tuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolain mukaisia arvostuksia. SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	**228,4**	**124,6**	**3 080,2**	**40,7**		**-44,0**	**3 429,8**
Liiketulos	**-14,4**	**3,4**	**0,7**	**8,1**	**4,8**	**-1,5**	**1,1**
Investoinnit	**1,0**	**2,9**	**8,9**	**21,0**			**33,7**
Realisoinnit			**19,6**				**19,6**
Käyttöpääoma	**3,9**	**3,7**	**15,5**			**-4,7**	**18,3**

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	3 429,8
Muut erot	1,9
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS	3 431,7
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	1,1
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut	2,2
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	3,3
Varausten vähennykset	1,3
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut sekä muut erät	0,7
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	-0,6
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-0,9
Muut oikaisut (IFRS-tulos pl. lask.verojen muutos)	1,5
Jatkuvien toimintojen kauden tulos ennen veroja IFRS	5,3
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Kotimaa	3 182,1
Ulkomaat	249,6
Liikevaihto yhteensä	3 431,7
Marketkauppa	228,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	126,5
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 041,3
Kiinteistöliiketoiminta	35,5
Liikevaihto yhteensä	3 431,7
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus	
Kotimaa	280,0
Ulkomaat	81,4
Käyttöomaisuus yhteensä	361,5

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Milj. €	Aineelliset hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno			
Hankintameno 1.1.2016	581,3	90,7	181,4
Liiketoimintojen yhdistäminen	11,7		0,0
Muuntoerot	9,2		
Lisäykset	24,9	0,0	6,1
Vähennykset	-8,2	-1,4	-25,2
Siirrot erien välillä	0,2		-0,2
Hankintameno 30.06.2016	**619,2**	**89,3**	**162,0**
Kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 1.1.2016	-263,3	-55,8	-123,4
Liiketoimintojen yhdistäminen	-3,1		
Muuntoerot	-3,9		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	7,7	1,1	25,3
Tilikauden poistot	-19,7	-1,8	-7,8
Arvonalentumiset	0,0		0,0
Kertyneet poistot 30.06.2016	**-282,3**	**-56,6**	**-105,9**
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	**318,0**	**34,8**	**57,9**
Kirjanpitoarvo 30.06.2016	**336,9**	**32,7**	**56,1**
Hankintameno			
Hankintameno 1.1.2015	509,2	89,2	183,4
Muuntoerot	-8,6		-0,2
Lisäykset	98,0	0,1	13,7
Vähennykset	-13,9	-2,0	-15,7
Siirrot erien välillä	-3,4	3,3	0,1
Hankintameno 30.06.2015	**581,3**	**90,7**	**181,4**
Kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 1.1.2015	-243,0	-50,5	-119,4
Muuntoerot	2,9		0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	14,3	-1,0	15,7
Tilikauden poistot	-37,3	-4,2	-19,8
Arvonalentumiset	-0,1	-0,1	
Kertyneet poistot 30.06.2015	**-263,3**	**-55,8**	**-123,4**
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	**266,2**	**38,7**	**64,0**
Kirjanpitoarvo 30.06.2015	**318,0**	**34,8**	**57,9**

Lähipiiritapahtumat

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuusyhtiöiden kanssa:

Milj. €	**30.6.2016**	**30.6.2015**	**31.12.2015**
Myynnit	7,0	9,8	20,2
Ostot	180,2	165,8	338,5
Rahoitustuotot ja -kulut	0,2	0,4	0,8
Myyntisaatavat ja muut saamiset	1,2	0,7	1,1
Lainasaamiset	17,0	24,0	37,5
Ostovelat ja muut velat	28,9	32,6	10,7

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset, milj. €	**30.6.2016**	**31.12.2015**	**Muutos**	**30.6.2015**
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Pantit	0,1	0,1	0,0	0,1
Takaukset	3,8	4,0	-0,2	4,0
Yhteensä	**3,9**	**4,1**	**-0,2**	**4,1**
Muiden velasta annetut vakuudet				
Takaukset yhteisyritysten velasta	63,6	69,4	-5,8	107,9
Takaukset osuuskauppojen velasta	7,4	7,4	0,0	7,4
Yhteensä	**71,0**	**76,8**	**-5,8**	**115,2**
Muut muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset yhteisyritysten vastuista	24,0	21,0	3,0	21,0
Takaukset osuuskauppojen vastuista	0,0	0,1	0,0	0,1
Yhteensä	**24,0**	**21,1**	**3,0**	**21,0**
Muut vastuut				
Remburssivastuut	0,4	0,5	-0,1	0,2
Takaisinostovastuut [1)]	31,4	33,9	-2,5	35,7
Merkintäsitoumukset [2)]	10,4	10,4	0,0	10,4
Muut vastuut		9,8	-9,8	
Yhteensä	**41,8**	**54,1**	**-12,3**	**46,1**

Muut vuokrasopimukset
Konserni vuokralle ottajana
Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	**30.6.2016**	**31.12.2015**	**Muutos**	**30.6.2015**
Yhden vuoden kuluessa	128,7	131,1	-2,4	148,9
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	429,2	439,0	-9,8	524,3
Yli viiden vuoden kuluttua	350,8	372,0	-21,3	439,9
Yhteensä	**908,6**	**942,1**	**-33,4**	**1 113,1**

[1)] Takaisinostovastuut koostuvat ostositoumuksesta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistorahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistörahastoyhtiöstä on 20 prosenttia.

[2)] Merkintäsitoumus koostuu sitoumuksesta sijoittaa pääomapanoksia Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavaan kiinteistärahastoon.

Annetut takaukset koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n puolesta annetuista 37,1 miljoonan euron (39,9 milj. euroa 31.12.2015) velan ja muiden vastuiden takauksista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetuista 50,0 miljoonan euron (50,0 milj. euroa 31.12.2015) velan takauksista.

Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 30.6.2016 oli 19,3 miljoonaa euroa (71,9 milj. euroa 31.12.2015).

Muut taloudelliset vastuut:
Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 6,5 miljoonaa euroa (6,5 milj. euroa 31.12.2015).

Muut vastuusitoumukset:
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa.

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B- ja B1-sarjojen osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotanto-yhtiöihin omanpääomanehtoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. Jo tehtyihin sijoituksiin liittyvää vastuuta omanpääomanehtoisesta rahoituksesta ei ole enää jäljellä. Vieraanpääomanehtoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n 30.6.2016 mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 50,0 miljoonaa euroa (60,0 milj. euroa 31.12.2015) ja North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2015).

Tunnusluvut

SOK-yhtymä:	30.6.2016	30.6.2015	31.12.2015
Liikevaihto, milj. €	3 465,7	3 431,7	7 038,4
Liikevoitto, milj. €	13,5	4,7	11,1
% liikevaihdosta	0,4	0,1	0,2
Tulos ennen veroja, milj. €	11,3	5,3	9,4
% liikevaihdosta	0,3	0,2	0,1
SOK-yhtymä:			
Omavaraisuusaste, %	39,2	41,7	37,0
Oman pääoman tuotto, %	1,9	1,6	0,1
Gearing, %	-2,7	-11,8	-12,9

Tunnuslukujen laskentakaavat

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$ x 100 %

Gearing, % = $\frac{\text{korolliset velat - rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}}$ x 100 %

Oman pääoman tuotto, % = $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen - verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}}$ x 100 %